

eğitim ve bilim emekçileri sendikası
EĞİTİM SEN
23 OCAK 1995

MÜFREDAT DEĞİŞİKLİĞİ TOPLUM MÜHENDİSLİĞİNİN SON AŞAMASIDIR!

Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) tarafından, 2017-2018 eğitim öğretim yılından itibaren eğitim kademelerinin tamamında yeni müfredatın uygulanacağı ilan edilmiştir. Milli Eğitim Bakanı İsmet Yılmaz, 13 Ocak Cuma günü yaptığı basın toplantısı ile 53 farklı dersin taslak programının bakanlık internet sitesinde askıya çıkarıldığını açıklamıştır. Ülkenin eğitim sistemi ve geleceği açısından böylesine önemli bir konuda taslak programlarla ilgili kurumsal önerilerin 6 Şubat, bireysel önerilerin 10 Şubat 2016 tarihleri ile sınırlandırılması, MEB'in müfredat taslakları ile "öneri alma" sürecini sadece sembolik olarak ele aldığını göstermektedir.

Eğitim Sen, MEB tarafından hazırlanan taslak eğitim programları ile ilgili olarak bir değerlendirme komisyonu oluşturmuştur. Aralarında alanlarında yetkin bilim insanları, müfettişler, öğretmenler ve uzmanların da yer aldığı komisyonumuz taslak programları incelemeye başlamıştır. Taslak programlarla ilgili olarak oluşturduğumuz komisyon tarafından yapılacak olan inceleme ve değerlendirmelerin sonuçları önümüzdeki günlerde rapor haline getirilecek, sendikamızın taslak öğretim programlarına ilişkin eleştiri, öneri ve değerlendirmeleri MEB ve kamuoyu ile paylaşılacaktır.

MEB'in askıya çıkardığı taslak programların pilot uygulama yapılmadan, bilimsel bir inceleme ve değerlendirmeye tabi tutulmadan önümüzdeki eğitim öğretim yılından itibaren uygulanacağını açıklanması son derece sakıncalıdır. Bakanlığın gelecek öneriler doğrultusunda ders kitapları yazım sürecinin 20 Şubat'tan itibaren başlayacağını açıklaması, tıpkı 4+4+4 düzenlemesinde olduğu gibi, müfredat gibi önemli bir konunun bir oldubittiye getirilmek istendiğini göstermektedir.

Müfredat değişikliği ilkökulda, ortaokulda, lisede işlenecek derslerin içeriği ve bunlarla ilgili önemli ve tüm toplumu ilgilendiren düzenlemelerdir. Müfredat değişikliklerini içeriğinin ne olacağı, nasıl bir değişiklik önerildiğinin bütün yönleriyle, bilim insanları, eğitim bilimciler ve eğitim sendikalarının görüşleri alınarak, çeşitli yönleriyle tartışılarak belirlenmesi gerekir. Oysa bugün MEB'in yapmaya çalıştığı ülkenin bugünü ve geleceğini ilgilendiren böylesine önemli bir konuda "yangından mal kaçıran gibi" hareket etmekten başka bir şey değildir.

MEB'in Eleştiri ve Öneri Alma Açıklaması Göstermelidir! Eleştiriler Karadelikte Kaybolacaktır!

MEB'in, okullarda uygulanacak öğretim programları ile ilgili olarak, çeşitli bilim dallarını ilgilendiren konuların eğitim biliminin temel ilke ve kuralları çerçevesinde değerlendirilmesi için adım atmak yerine, göstermelik olarak halka ve "sivil toplum" kuruluşlarının görüşlerine başvurmayı tercih etmesi, içeriğinden bağımsız olarak halkın onayının da alınmak istendiğini göstermektedir. Daha önce benzer süreçlerde yapıldığı gibi, yeni müfredat programı oluşturulurken iktidarın siyasi-ideolojik çizgisi ile ters düşmeyen, aynı zamanda mevcut eğitim politikaları ile uyumlu bir müfredat programının hazırlandığı anlaşılmaktadır.

Yeni müfredat hazırlıkları sürecinde "Eğitim müfredatının basitleştirilerek, hacminin daraltılacağı", "Bilgiden çok analiz yeteneklerini geliştirecek bir müfredat oluşturulacağı" iddia edilmiştir. Ancak 13 Ocak'ta taslak programların açıklanmasının ardından programlardaki "sadeleştirme" ve "basitleştirme" kavramları ile neyin kastedildiği kısa sürede anlaşılmıştır. MEB'in sadeleştirmeden kastı, öğretim programlarında iktidarın siyasi-ideolojik söylemleri ile çelişen bilgi ve ifadelerin ayıklanması, buna karşın özellikle iktidar tarafından sürekli referans gösterilen kişi ve olayların öğretim programlarının içine yerleştirilmesidir.

MÜFREDAT DEĞİŞİKLİKLERİ İLE BİLİMSEL EĞİTİM ORTADAN KALDIRILYOR!

MEB tarafından açıklanan yeni müfredat program taslağı üzerinde bakanlığın iki yıldır süren çalışmalarının, iktidardan farklı düşünen akademisyenlerin, bilim insanlarının ve yandaş sendika dışındaki sendikaların görüşlerine neden başvurulmadığı anlaşılmıştır. Tüm ülkeyi ve gelecek nesilleri yakından ilgilendiren eğitim müfredatı gibi bir konuda, taslağın, siyasal ve ideolojik olarak iktidara yakın çevrelerin müdahalesiyle daha da geriye götürülmesi, bilime ve aydınlanma düşüncesine karşı adeta bayrak açılması söz konusudur. Ders kitaplarında bir süredir sürdürülen “sadeleştirme” ve “basitleştirme” uygulamalarının doğrudan bilim, felsefe, tarih ve sanat derslerini hedef alması, ünite ve kazanım sayılarının azaltılarak, “dini” ve “milli” öğeler ve referanslarla donatılmış bir müfredat oluşturulmak istenmektedir.

MEB böylesine tehlikeli bir adım atarak, eğitim müfredatının bilimle, bilimsel bilgi ile gerçeklerle en somut bağı koparmış, eğitim sisteminde her türlü bilim dışı akım ve düşüncenin gelişmesi için geniş bir alan açmıştır. Evrim Teorisi sadece biyolojide değil, tüm doğa ve insan bilimlerinde, bilimi ve akıllı yok sayan “yaratılışçı eğilimler”in akıl dışı safsatalarına karşı, bilimlerin bilimsel kalitelerini geliştirme ve ilerletmenin temel dayanak noktalarından birisi olan bir teoridir.

Bugün dünyanın her yerinde bilimsel bir gerçeklik olarak kabul edilen Evrim Teorisi’nin biyoloji ders kitaplarından çıkarılması başlı başına bir skandaldır. Evrim Teorisi, iktidarın özellikle 4+4+4 sonrasında hayata geçirdiği “dindar ve kindar nesil yetiştirme” projesine kurban edilmiştir. Bu adımın arkasında, bütün okullarda okutulan müfredatı, imam hatip müfredatı ile benzer hale getirme çabaları yatmaktadır.

Müfredat değişiklikleri ile tarihin, darbeler ve cuntaların da tarih kitaplarında okutulacak olması, dönem başında tüm okullarda bir hafta boyunca şiddet görüntüleri eşliğinde gelişme çağındaki ilkokul öğrencilerine sakıncalı olmasına rağmen zorla izlettirilen ve “15 Temmuz darbe girişimi”nin eğitim müfredatına girmesi, ulusal bayramlar arasında sayılması, hatta Felsefe dersi müfredatı içine yerleştirilerek anlatılmak istenmesinin eğitim bilimine ne kadar katkısı olacağı tartışmalıdır.

Özellikle Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Derslerinde çok sayıda tartışmalı ve iktidarın siyasal-ideolojik söylemlerini çağrıştıran değişikliklerin yapılması, benzer bir şekilde geçtiğimiz yıl bütün okullarda kutlanması için resmi yazı yazılan “Irak Kut’ül Amare Zaferi” gibi bir olayın yer alması dikkat çekicidir.

Son dönemde laik/seküler eğitime yönelik olarak başlatılan düşmanca yaklaşımlar, Anayasanın ve toplumsal yaşamın temel ilkelerinden birisi olan laik eğitim ve laik yaşamı savunanların gözaltına alınması, tutuklanması ve hedef haline getirilmesine ilişkin tehlikeli yaklaşımları, yapılmak istenen müfredat değişikliklerinden ayrı ve bağımsız değerlendirmek mümkün değildir.

Türkiye’deki bütün eğitim kurumları, iktidarın ırkçı, mezhepçi, ayrımcı ve otoriter uygulamaları nedeniyle gerçek işlevlerinden hızla uzaklaştırılmıştır. İktidarın eğitim başta olmak üzere, toplumsal yaşamın bütün alanlarında uyguladığı baskı, şiddet ve dayatmacı uygulamalar, laik eğitime, eşit, özgür ve demokratik yaşama karşı açık bir meydan okumanın yaşandığını göstermektedir. Müfredat değişiklikleri, bir anlamıyla “laik eğitim ve laik yaşama” karşı meydan okumanın somut bir yansımasıdır.

Laik-bilimsel eğitim anlayışına açıkça meydan okuyan, din-toplum ilişkisini konu alan ve laikliği de içeren sekülerizmi “satanizm” ile aynı kefeye koyarak “sakıncalı düşünce” ilan eden çağ dışı zihniyete karşı eğitim ve bilim emekçilerinin örgütlü gücü Eğitim Sen olarak bütün imkanlarımızla mücadele edeceğimiz bilinmelidir.

Tarih Ders Kitaplarındaki “Yeni Osmanlıcılık” İzleri Belirginleşmiştir!

Özellikle tarih ders kitaplarında Atatürk ve Cumhuriyetin ilk yılları ile ilgili bilgilerde ciddi bir ayıklanma yapılırken, Osmanlı İmparatorluğu ile ilgili son derece ayrıntılı eklemeler yapılmış olması dikkat çekicidir. Daha somut örnekler vermek gerekirse; “Ortaöğretim Türk Kültür ve Medeniyet Tarihi” dersi öğretim programında “Türklerde Eğitim ve Bilim” başlığı altındaki alt başlıklara bakmak yeterlidir.

5. TÜRKLERDE EĞİTİM VE BİLİM

Kavramlar ve Terimler

ozan, tekke, zaviye, sahn-ı seman, darümuallimat, Darülfünûn, Enderun

Konu, Kazanım ve Açıklamaları

5.1. İlk Türk Devletlerinde Eğitim ve Bilim

5.1.1. İlk Türk devletleri dönemi eğitim ve bilim faaliyetlerini açıklar.

- Örnekler üzerinden Hun, Kök Türk ve Uygurların eğitim ve bilim faaliyetleri ele alınır.
- 12 Hayvanlı Türk takvimi örneğinden yola çıkılarak ilk Türk devletlerinde bilim anlayışına yer verilir.
- Uygurlar dönemi eğitim ve bilim faaliyetleri (alfabe, matbaa, kağıt) ele alınır.

5.2. İlk Müslüman Türk Devletlerinde Eğitim ve Bilim

5.2.1. İlk Müslüman Türk devletlerinde eğitim ve bilim alanındaki faaliyetleri açıklar.

- Mescit, ribat, tekke ve zaviyelerin eğitimdeki rolüne değinilir.
- Nizamiye Medreselerinin kuruluş amacı ve işlevleri ele alınır.
- Ahiliğin mesleki eğitimdeki rolüne yer verilir.
- Dönemin öne çıkan bilim insanlarının (Farabî, Bîrunî, İbni Sina, Harezmi vb.) bilime katkılarında yer verilir.
- Gevher Nesibe Hatun Şifahanesi üzerinden İlk Müslüman Türk Devletlerinde tıp alanındaki gelişmelere değinilir.

5.3. Osmanlı Devletinde Eğitim ve Bilim

5.3.1. Tanzimat öncesi Osmanlı Devleti'ndeki eğitim ve bilim faaliyetlerini açıklar.

- Mahalle/sıbyan mektepleri, medrese, Enderun mektebi, harem ve şehzadegân mekteplerinin işlevi ve bu kurumlarda verilen eğitim üzerinde durulur.
- Sahn-ı Seman Medreseleri üzerinden Osmanlıdaki yüksek eğitimin önemine değinilir.
- Osmanlı eğitim sistemindeki bozulmalar döneme ait örnek metinler üzerinden ele alınır.

5.3.2. Tanzimat sonrası Osmanlı eğitim sisteminde meydana gelen gelişmeleri açıklar.

- Bu dönemde Osmanlı Devleti'nde batı tarzı okullaşma süreci (Rüştiye, idadî, Darülfünûn, darümuallimat, Mekteb-i Hukuk ve Sanayi-i Nefise Mektepleri) ele alınır.
- II. Abdülhamit Dönemi eğitim alanındaki faaliyetlere değinilir.
- II. Abdülhamit Dönemi eğitim alanında yapılan yenilik ve uygulamaların Cumhuriyet dönemine etkileri vurgulanır.
- Osmanlı Devleti'ndeki azınlık ve yabancı okullar ile faaliyetlerine yer verilir.

Eğitim Yapboz Tahtası, Çocuklarımız Kobay Değildir! 2005 Müfredat Değişiklikleri de Aynı Mantıkla Yapılmıştır!

Bugün MEB tarafından eleştirilen müfredatın, 2005 yılında aynı iktidar tarafından hazırlayıp büyük bir 'reform' olarak ilan ettiği müfredat programı olduğunu hatırlatmak gerekir. Bilindiği gibi 2005 yılında MEB, tıpkı bugün yaptığı gibi, mevcut müfredat programları ile PISA gibi uluslararası sınavlardaki başarısız sonuçları gerekçe göstererek değiştirmiştir. Ancak aradan geçen sürede Türkiye PISA sınavlarında sürekli gerilemiş, sorunun sadece öğretim programlarından değil, doğrudan benimsenen yanlış ve bilim dışı eğitim politikalarından olduğunu göstermiştir.

MEB Müfredat Değişiklikleri Sürecinde Neden Aynı Yanlışı Tekrarlamakta Israr Ediyor?

Siyasi iktidarın ve MEB'in geçtiğimiz 14 yıl içinde eğitim politikaları alanında ve uygulamada göstermiş olduğu pratik, yeni müfredatın nasıl bir içerikte olacağı ve eğitim sistemini hangi yöne doğru götürülmek istendiği konusunda yeterince ipucu vermektedir.

MEB'in 2005'ten bugüne kadar yaptığı hiç bir program öncesi ihtiyaç analizi yapılmamış, programa uygun altyapı düzenlenmemiş, öğretmenler programların uygulanması konusunda yeterince eğitilmemiş, programın uygulanma sürecine ilişkin planlama, pilot uygulama ve değerlendirmeler yapılmamıştır. Sürekli aynı yanlışı yaparak farklı sonuçlara ulaşılamayacağı bilinmesine rağmen, MEB'in aynı yanlışı tekrarlaması dikkat çekicidir.

Yeni müfredat değişikliklerinin eğitim sisteminin ihtiyaçlarından çok, siyasal iktidarın "2023 vizyonu"na, eğitimin ve toplumsal yaşamın bütün alanlarında etkisini hissettiren siyasal-ideolojik çizgisine göre yapılmak istendiği açıktır. Özellikle başkanlık sistemi ile değiştirilmeye çalışılan 'yeni rejim'e uygun bir müfredat yapısı oluşturulmaya çalışıldığı anlaşılmaktadır.

Türkiye'nin eğitim müfredatı, ülkedeki kültürel ve dilsel çeşitliliği ve zenginliği yok sayan, farklı inanç ve kimlikleri dışlayan ve piyasanın ihtiyaçlarına yanıt vermeye çalışan, "insan"ı değil, "birey"i ve "bireyciliği", özellikle etnik kimlik ve dini inanç üzerinden milliyetçiliği, Osmanlıcılığı, iktidar cephesinde sıkça kullanılan "dini" ve "milli" değerleri her fırsatta öne çıkaran ve farklılıkları ötekileştiren bir içeriktedir. Yeni müfredat üzerinden bu durumun daha da belirgin hale getirilerek sürdürüleceği anlaşılmaktadır.

Müfredat ve ders kitapları ile ilgili olarak vurgulanması gereken en önemli nokta bu kitapların özel bir kitle olan öğrenciler/çocuklar için yazılmış olduğudur. Seslendiği kesimin öğrenciler olması, ders kitaplarını özel kılmaktadır. Ders kitapları planlanmasından yazılmasına, basılmasından sınıf içinde kullanımına kadar tüm süreçlerde kullanıcısının yaş kuşağı ve bu kuşağın eğitsel beklentileri daima göz önünde bulundurulmalıdır. Alana ilişkin bilginin öğrencinin yaş kuşağına uygun beceriler üretecek bir yapıda sunulması, anlatım ve açıklamaların öğrencinin anlama düzeyine indirgenmesi, görsel araçların anlam üretecek bir şekilde ders kitabına yerleştirilmesi konusunda MEB'in nasıl uygulamalar içine gireceğini tahmin etmek zor değildir.

Bireycilikle, milliyetçilikle, dini değerler ve rekabet ile yoğrulmuş, bilimsel, sanatsal, estetik yönden sığ, büyük ölçüde dini kural ve referanslara dayanan bir dilin kullanıldığı eğitim müfredatının çocuklarımıza/öğrencilerimize verebileceği hiçbir şey yoktur. Laik-bilimsel eğitimin temel işlevi bireylerin kendilerini çocuk yaşlardan itibaren özgürce gerçekleştirmelerine yardım etmektir. Dolayısıyla eğitim programları, yaşamı bir bütün olarak kavramayı hedeflemeli, öğrencilerin çok yönlü gelişimlerine hizmet edecek öğrenme yaşantılarını içeren bir içerikte olmak zorundadır.

Bir ülkede bireylerin hangi bilgiler, gerçekler ve değerler üzerinden biçimlendirilmesi isteniyorsa ona uygun eğitim politikaları oluşturulması kaçınılmazdır. Türkiye'nin mevcut eğitim politikasının temelinde laik-bilimsel eğitim anlayışından çok, eğitim sisteminin iktidarın siyasal-ideolojik hedeflerine uygun olarak biçimlendirilmek istenmesi kabul edilemez.

Türkiye'nin Nasıl Bir Müfredata İhtiyacı Var?

Bütün toplumlar için esas olan demokratik, katılımcı, bilimsel, eşitlikçi ve adaletçi bir kültür inşa etmektir. Hiç kuşkusuz ki, bunun yolu da demokratik, bilimsel ve laik eğitimden geçmektedir. Demokratik, bilimsel ve laik eğitimin yaygın olduğu toplumlar, inanç gruplarının birbiri üzerinde baskı kurmadığı, farklı mezhep, kimlik ve kültürlerin baskı altına alınmadığı, eşit yurttaşlık temelinde özgürce bir arada yaşadığı gerçek anlamda özgür toplumların oluşumunu sağlayacaktır.

Bir ülkenin eğitim sistemi, bir bütün olarak içinde yaşanan toplumun gerçekliğini yansıtır. Burada sadece ekonomik düzey değil, toplumsallaşma süreçleri, cinsiyet eşitsizlikleri, siyasal-ideolojik konular, güç ilişkileri vb gibi oldukça karışık bir dizi ilişkinin dikkate alınması gerekmektedir. Soruna bu açıdan bakınca, son yıllarda eğitim sisteminde yaşanan gelişmelerin ülkeyi ve toplumu ne yöne götürdüğünü görmek için kahin olmaya gerek yoktur. Yeni müfredat hazırlıkları konusunda da sorunun eğitim biliminin temel ilkeleri göz önünde bulundurarak hayata geçirilmesi gerektiği açıktır.

Eğitim Sen, eğitimin toplumsal bir olgu olarak ele alınıp, bu olguyu tanımlayan değişkenlerin bütünsel bir çerçeve içinde analiz edilmesi gerektiğini düşünmektedir. Sendikamızın müfredat programı ile ilgili önerileri řu şekildedir;

- ❖ Eğitim müfredatı hazırlanırken bilimsel, demokratik, laik, bireyin yanı sıra aynı zamanda toplumsal faydayı da gözeterek, insan hak ve özgürlüklerine dayalı eğitim programlarının oluşturulması gereklidir. Bu çerçevede yaratıcı ve eleştirel düşünen, üretici, çevre bilincini kazanmış, toplumsal sorunlara duyarlı, kendine güvenen, demokrasiyi özümsemiş, insan hak ve özgürlüklerini ön planda tutan, eşitlikçi, adalet duygusu gelişmiş bireylerin yetiştirilmesini hedefleyen eğitim programları oluşturmak temel hedef olmalıdır.
- ❖ Müfredatta içerilen bilgi ve değerler, demokrasi karşıtı (dini istismara dayanan, ırkçı, etnik ayrımcı, bölgeci, cins ayrımcı, farklı renk ve kültürleri aşağılayıcı, savaş yanlısı, çevre düşmanı, piyasacı vb) öğeler asla olmamalı, var olanlar çıkarılmalıdır.
- ❖ Müfredatta yer alan konu amaç, hedef, öğretim ilke ve yöntemleri, kavramlar çocukların sosyal ve kültürel gelişim düzeylerine uygun olmalıdır.
- ❖ Müfredat, sınav ve not sistemi üzerine kurulmamalıdır. Çünkü sınav ve not sistemi, geliştiren değil, eleyen ve seçen bir sistemin ürünüdür. Ölçme ve değerlendirme, öğreten-öğrenci-veli üçgeninde kurulmalı ve nicelik değil, nitelik ölçülmelidir. Ölçmenin amacı, elemek değil, niteliğin yer ve düzeyini belirlemek olmalıdır.
- ❖ Ders kitaplarının sermaye çevrelerinin çıkarları ile dinsel kural ve referanslara göre hazırlanması uygulamalarına derhal son verilmeli, bilimsel ve pedagojik ilkelere uygun tarzda hazırlanması sağlanmalıdır.
- ❖ Ders kitaplarında gözlenen tek düzelik son bulmalı, içerik bilimsel, sistematik ve öğrenciye göre olmalıdır. Seçilen konular ile konuların ele alınış biçimi program hedeflerine uygun ve ilgi çekici şekilde düzenlenmelidir.
- ❖ Ders kitabı uygulama aşamasında çeşitli öğretim yöntemlerini kullanmaya olanak sunmalı; öğrencinin katılımı, merak, yaratıcılık ve eleştirel düşünme yönleri ön plana çıkarılmalıdır. Ders kitapları, onu kullanan öğrencileri araştırma, sorgulama ve bilgilere ulaşma çabasına dahil edecek bir yapıda hazırlanmalıdır.
- ❖ Ders kitaplarında öğrencilerin okuduklarından zevk almalarını sağlama, düşünme becerilerini teşvik eden etkili sorgulama teknikleri kullanma, eleştirel düşünme ve kendi kendine öğrenmeyi teşvik etme yaklaşımı kendini göstermelidir.
- ❖ Öğrencinin ve öğretmenin kontrol edemediği hiçbir araç, eğitimin temel unsuru haline getirilmemelidir. Özellikle bireyin davranış, beceri ve yetenek gelişimine odaklanan ilk ve ortaokul düzeyinde bilgi teknolojilerinin yanlış kullanımının öğrencinin gerçek hayatla bağını koparabileceği riski göz önünde bulundurulmalıdır.
- ❖ Müfredat hazırlıkları sürecinde sermaye ve iktidar odaklarının ekonomik, siyasal ve ideolojik çıkarlarına yönelik düzenlemeler yer almamalı, sendikalar, bilim çevreleri ve öğrenci-veli temsilcilerinin müfredat hazırlanmasında katılımı sağlanmalıdır.

EK: EĞİTİM SİSTEMİ MÜFREDAT DEĞİŞİKLİKLERİ İLE YENİDEN FORMATLANIYOR